

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/115/2023
Identifikačné číslo spisu: 7813212431
Dátum vydania rozhodnutia: 13.12.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Valentová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:7813212431.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Ing. Q. W., T., J. A. K. X a 2/ K. W., K. W., A. XXX, zastúpených JUDr. Hedvidou Gallovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Račianska 66, proti žalovaným 1/ AKROPOLIS invest, s.r.o., so sídlom v Nitre, Mostná 13, IČO: 36 775 525, 2/ 1. konsolidačná, spol. s r.o., so sídlom v Nitre, Radlinského 2, IČO: 43 987 397, zastúpení AKMB, s.r.o., so sídlom v Nitre, Štefánikova 9, IČO: 52 360 458, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Miroslav Belica, 3/ Československá obchodná banka, a.s., so sídlom Žižkova 11, IČO: 36 854 140, (právny nástupca OTP Banka Slovensko, a.s., spoločnosti zaniknutej 30. septembra 2021, so sídlom v Bratislave, Štúrova 5, IČO: 31 318 916) a 4/ Ing. Z. G., T., P. F. XXX/XX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Vladimír Filičko, PhD., s. r. o., so sídlom v Košiciach, Kováčska 28, IČO: 52 253 791, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Vladimír Filičko, PhD., o určenie neplatnosti dražby a iné, vedenom na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 8C/510/2013, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. augusta 2020 sp. zn. 3Co/140/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 12. augusta 2020 sp. zn. 3Co/140/2019 zrušuje a vec v mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rožňava (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 9. apríla 2019 č. k. 8C/510/2013-375 určil, že dobrovoľná dražba z 15. októbra 2013 vykonaná v priestoroch notárskeho úradu JUDr. Q. H., ktorej priebeh bol spísaný do notárskej zápisnice NZ:XXXXXX/XXXX NCR1s: XXXXX/XXXX, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti evidované na LV č. XXX, a to parcely registra „C“ : p.č. XXX/XX zastavaná plocha a nádvorie o výmere 419 m², p.č. XXX/XX - záhrada o výmere 360 m², rodinný dom č.s. XXX na p.č. XXX/XX, podiely pod B1 v 1/6 - ine, pod B2 v 1/6 - ine, pod B3 v 4/6 - inách, spolu v celosti k.ú. K. W., obec K. W., okres T., vedené na Správe katastra T., je neplatná. Zároveň určil, že vlastníckymi predmetných nehnuteľností sú žalobcovia, a to pod B1 v 1/6- ine spoločne, pod B2 v 1/6 - ine žalobkyňa 2/ a pod B3 v 4/6 - inách žalobkyňa 2/. Žalobcom priznal náhradu trov konania proti

žalovaným v plnom rozsahu s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

1.1. Súd prvej inštancie rozhodoval opätovne po tom, čo bol jeho skorší rozsudok z 28. júna 2016 č. k. 8C/510/2013 - 296 zrušený uznesením Krajského súdu v Košiciach z 23. októbra 2017 sp. zn. 3Co/374/2016, na základe ktorého doplnil dokazovanie na posúdenie predmetného sporu potrebou zvýšenej ochrany súdom pri dobrovoľných dražbách nehnuteľností určených na bývanie, vzhľadom na ustálenú rozhodovaciu prax súdov, a to na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky PL.ÚS 23/2014 z 24. septembra 2014, rozsudky Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/108/2011 a 21Co/113/2016. Dospel k záveru, že predmetnou dražbou boli dotknuté tri ústavné práva žalobcov (najmä žalobkyne 2/) a to právo na bývanie, na prácu a na slobodné podnikanie a v neposlednom rade právo vlastníť majetok.

1.2. Konštatoval, že žalobcom skutočne v čase postúpenia pohľadávky a v čase konania dražby nebolo a nemohlo byť celkom zrejmé z čoho pozostáva „vymáhaná“ suma a to zvlášť čo sa týka úrokov, poplatkov a ďalších poplatkov. Poukázal na to, že túto skutočnosť žalovaní 1/, 2/ spresňovali počas konania na výzvu súdu, čo však podľa neho nespôsobuje dôvod neplatnosti dražby. Mal za to, že v danom prípade napriek postúpeniu pohľadávky sa nezmenil charakter úveru, t. j. išlo naďalej o hypotekárny úver, ktorý nemá charakter spotrebiteľského úveru. Neoznámenie presných informácií týkajúcich sa vymáhaného zostatku úveru voči žalobcom však podľa neho nesvedčí o konaní v súlade s dobrými mravmi. Podstatné pre súd prvej inštancie pre vyhovieť žaloby bola skutočnosť, že došlo k narušeniu ústavných práv žalobcov (najmä žalobkyne 2/).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 1/ - 4/ rozsudkom z 12. augusta 2020 sp. zn. 3Co/140/2019 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol. Žalovaným 1/ až 4/ priznal plný nárok na náhradu trov konania.

2.1. Z výziev na zaplatenie záväzku po lehote splatnosti z 12. februára 2012 adresovaných obom žalobcom je podľa odvolacieho súdu zrejmé, že tieto zásielky boli doručované na adresu ich trvalého pobytu, ako aj oznámenie o postúpení pohľadávok s vyhlásením úveru za predčasne splatný a oznámení o začatí výkonu záložného práva v spojení s neúspešným doručovaním. Od 14. februára 2012 žalobcovia vôbec neuhradili akúkoľvek mesačnú splátku úveru (viď výzvu na zaplatenie záväzku po lehote splatnosti z 12. septembra 2012), z ktorej vyplýva, že žalobcovia boli v omeškaní viac ako 90 dní. Keďže až do dňa uzatvorenia zmluvy o postúpení pohľadávky 15. februára 2013 neuhradili ani len časť omeškaného záväzku, je podľa odvolacieho súdu konštatovanie súdu prvej inštancie vecne správne, čo sa týka dodržania postupu podľa § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, ktorého splnenie je nevyhnutné pre platné postúpenie pohľadávky banky, ktorú má voči klientovi na inú banku, alebo aj na osobu, ktorá nie je bankou. Postúpenie pohľadávky v rozpore s uvedeným ustanovením má za následok absolútnu neplatnosť zmluvy o postúpení podľa § 39 Občianskeho zákonníka. (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. novembra 2019 sp. zn. 1Obdo/92/2018) len v prípade, ak banka nevyzve svojho klienta, aby dlh zaplatil a napriek písomnej výzve nie je klient v oneskorení viac ako 90 kalendárnych dní čo i len s časťou dlhu, čo ale v tomto prípade nebolo naplnené. Odvolací súd konštatoval, že v prípade neoznámene alebo nepreukázania postúpenia pohľadávky aj voči dlžníkovi, môže dlžník platby naďalej realizovať pôvodnému veriteľovi a tento nemôže plnenie odmietnuť. Nemá to ale podľa neho za následok neplatnosť dražby, prípadne neplatnosť postúpenia pohľadávky.

2.2. K námietke žalobcov o neprijateľnosti zmluvných dojednaní týkajúcich sa zmluvy o hypotekárnom úvere, ako aj zmluvy o zriadení záložného práva na nehnuteľnosť uviedol, že súd prvej inštancie nemohol konštatovať ich neplatnosť v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, keďže ide o dojednania v súlade so zákonom. Odvolací súd uvádza, že v konaní o neplatnosť dražby je potrebné vec právne posúdiť so zreteľom na preskúmanie zákonných podmienok v zmysle § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách, čo súd prvej inštancie dôsledne neučinil, nakoľko aj keď konštatoval nenaplnenie podmienok pre vyslovenie neplatnosti dražby, dospel k nesprávnemu záveru, že nakoľko predmetná nehnuteľnosť slúži aj na bývanie s poukazom na ochranu obydlia a práva na bývanie, na prácu a na slobodné podnikanie, ako aj práva vlastníť majetok, a to predovšetkým u žalobkyne 2/, žalobe žalobcov vyhovel. Uvedený záver súdu prvej inštancie nie je podľa odvolacieho súdu správny, keďže nemohlo dôjsť u žalobcov v danom prípade so zreteľom na vyhodnotenie skutkového stavu, ako aj právne posúdenie veci, k zmareniu práva na ochranu obydlia žalobcov, nakoľko z výsledkov

vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom dražby ako jediná žalobcom neslúžila na bývanie, čím k zásahu do ústavného práva žalobcov na ochranu obydlia (najmä žalobkyne 2/) nedošlo a to aj so zreteľom na rodinné väzby v danej obci. Z výsledkov vykonaného dokazovania podľa neho jednoznačne vyplynulo, že žalobcovia boli v čase postúpenia pohľadávky a konania dražby prihlásení aj na trvalý pobyt v T., ul. K. 6, spolu s deťmi, pričom žalobkyňa vo svojej výpovedi uviedla, že si tam chodila pre veci, ako aj preberať zásielky asi dvakrát do mesiaca, čím sa aj reálne rodina žalobkyne na adrese trvalého pobytu zdržiavala, aj keď žalobkyňa mala prechodný pobyt na inej adrese. Preto mali žalobcovia aj podľa odvolacieho súdu reálnu možnosť sa so zásielkami doručovanými zo strany žalovaných 1/ až 3/ oboznámiť, a to aj s doručovaným znaleckým posudkom, berúc do úvahy aj viacnásobnú telefonickú, ako aj emailovú komunikáciu medzi žalobcami a žalovanými (viď v tomto smere vyjadrenie žalovaných na čl. 443 až 510 s pripojenými doručenkami, ako aj znaleckým posudkom), z ktorých po doplnení dokazovania vyplýva správny záver súdu prvej inštancie o dodržaní postupu v zmysle primeraného použitia § 45 až 50 OSP v tom čase účinného s odkazom na § 10 ods. 1 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách (ďalej aj „zákon o dobrovoľných dražbách“).

2.3. Dôvodom neplatnosti dražby podľa odvolacieho súdu nemôže byť ani cena nehnuteľnosti určená znaleckým posudkom, v prípade jej podhodnotenia, tak ako to konštatoval aj súd prvej inštancie, nakoľko ak by cena určená znaleckým posudkom bola rozporná, uvedená skutočnosť nespôsobuje porušenie ustanovení zákona o dobrovoľnej dražbe, ale to má za následok vznik nároku na náhradu škody od znalca, za predpokladu, že sú splnené ostatné zákonné predpoklady pre vznik zodpovednosti za škodu, ktorá je krytá poistením znalca.

2.4. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie so zreteľom na určenie výšky dlhu žalobcov správne dospel k záveru, kedy úver prestal byť zo strany žalobcov splácaný, čím vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru zo strany žalovanej 3/ bolo dôvodné, pri správnom posúdení platnosti postúpenia pohľadávky v zmysle § 92 ods. 8 zákona o bankách s tým, že zmluva o hypotekárnom úvere nemá spotrebiteľský charakter, s odkazom na § 1 ods. 2 písm. a/ zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, účinného v čase uzatvorenia zmluvy o úvere a nakoľko predmetná nehnuteľnosť ako jediná neslúžila na bývanie žalobcov, nedošlo v danom prípade z tohto dôvodu k zásahu do ústavných práv žalobcov (najmä žalobkyne 2/) a to práva na bývanie, prácu, slobodné podnikanie a v neposlednom rade práva vlastníť majetok, nakoľko v spore nemožno konštatovať porušenie § 21 ods. 2 zákona dobrovoľných dražbách.

3. Žalobcovia 1/ a 2/ podali proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP. Rozsudok odvolacieho súdu je podľa nich prekvapivý.

3.1. Namietali, že odvolací súd v predmetnom konaní už raz zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie (ktorý žalobu zamietol), následne súd prvej inštancie, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu žalobe žalobcov vyhovel a odvolací súd následne zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol. Za porušenie práva na spravodlivý proces považovali aj to, že nebolo umožnené žalobkyňi 2/ predniesť záverečnú reč a zhrnutie všetkých dôkazov. Súdy sa podľa nich nevysporiadali s ich námietkou posúdenia platnosti prevodu pohľadávky na nebankový subjekt žalovaného 1/ a s námietkou týkajúcou sa neprímerane vysokých úrokov dohodnutých v dohode o splátkach (s ohľadom na dobré mravy, ale aj skutočnosť, že podľa ich názoru má dohoda o splátkach dokázateľne spotrebiteľský charakter), a že sa úročila už úročená suma. Úver pritom bol čerpaný iba z dôvodu refinancovania stavebného úveru, preto nesúhlasia s názorom nižších súdov, že takýto typ hypotekárneho úveru nemá spotrebiteľský charakter, keďže finančné prostriedky od OTP banky neboli použité na kúpu nehnuteľnosti ani na jej rekonštrukciu. Zdôraznili tiež, že ak k vyvolaniu splatnosti pohľadávky a spusteniu mechanizmu výkonu záložného práva prispela zmluvná podmienka, ktorá je neprijateľná (napr. nekalo dojednaný default, splátka obsahujúca časť plnenia z neprijateľnej podmienky a pod.), potom je dôležité zodpovedať otázku, či sa dražbou neporuší právo dlžníka na ochranu pred takými neprijateľnými podmienkami. Podľa sťažovateľov nerozhoduje výška plnenia z neprijateľnej podmienky, pretože dražba na plnenie z neprijateľnej podmienky je absolútne neprijateľná bez ohľadu na výšku plnenia. Len samotná skutočnosť, že súd dospeje k záveru o neprímeranosti výkonu záložného práva až po jeho začatí, podľa sťažovateľov nemá mať principiálne za následok výsledok iný ako ten, že sa v neprímeranom výkone

nesmie pokračovať, prípadne, že je produkt takéhoto procesu (dražba) neplatný. Poukazujú pritom na uznesenie č. k. PL. ÚS 23/2014, nález č. k. II. ÚS 237/2011 a uznesenie č. k. II. ÚS 261/2013.

3.2. Žalobcovia nesúhlasili ani so záverom odvolacieho súdu, že konanie žalovanej 2/, konajúcej v mene záložcu, pri predaji zálohu zodpovedalo konaniu s náležitou starostlivosťou v zmysle § 151m ods. 8 Občianskeho zákonníka. Poukázali pritom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/89/2017.

3.3. Žalobcovia namietali i vypracovaný znalecký posudok, ktorý stanovil cenu dražených nehnuteľností o viac ako 50% nižšiu v porovnaní s cenami obdobných nehnuteľností v mieste a čase konania dražby tak, aby bol zohľadnený prirodzený záujem pôvodných vlastníkov nehnuteľností na vydražení nehnuteľností za čo najvyššiu možnú cenu. Taktiež nemožnosť pôvodných vlastníkov žalobcov, v zákonom stanovenej lehote pred dražbou, podať námietky voči znaleckému posudku, je podľa nich protizákonná. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vyhol odpovedi na túto argumentáciu.

3.4. Dovolatelia nesúhlasili i s tým názorom odvolacieho súdu, že neboli porušené ustanovenia zákona o dražbách. Poukázali na neprimerane vysoké úroky dohodnuté v dohode o splátkach, ktoré sa všeobecne považujú za odporujúce dobrými mravmi. Mali za to, že neprimerané úroky boli v rozpore so zákonnými ustanoveniami aj z toho dôvodu, že dlh mal „prostriedok“ na jeho vymoženie, a to práve zriadeným záložným právom na predmetnú nehnuteľnosť. Poukázali na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 35Odo/101/2012, že právo veriteľa požadovať od dlžníka úrok z omeškania z nesplatených zmluvných úrokov bez ďalšieho sa nepriznáva. Právo požadovať od dlžníka príslušenstvo z príslušenstva veriteľ nemá preto, že Občiansky zákonník ani Obchodný zákonník túto možnosť nepriznávajú. Ani súd prvej inštancie ani odvolací súd sa touto námietkou nezaoberali.

3.5. Namietali ďalej porušenie zákona o dobrovoľných dražbách, pričom poukázali na rozhodnutie ÚS ČR III. ÚS 384/08 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 2MCdo/20/201, kde najvyšší súd zaujal k uplatneniu zásady „nemo plus iuris“ jednoznačné stanovisko. Zo zákona č. 527/2002 Z. z. podľa nich nemožno vyvodiť záver o tom, že by dobrovoľná dražba mala viesť k nadobudnutiu vlastníckeho práva aj od nevlastníka, avšak ani s týmto tvrdením sa odvolací súd podľa nich nevysporiadal. Poukazovali aj na rozhodnutie ÚS SR III. ÚS 448/2010 a majú za to, že niet dôvodu, prečo by sa zásada „nemo plus iuris“ nemala vzťahovať aj na ďalší inštitút zmluvnej povahy, a to dobrovoľnú dražbu. Ani neplatná dobrovoľná dražba, podľa ktorej v lehote uvedenej v § 21 zákona č. 527/2002 Z. z. nebola podaná žaloba o neplatnosť, nemôže spôsobiť nadobudnutie vlastníckeho práva vydražiteľom, ak navrhovateľ dražby nebol sám vlastníkom predmetu dražby.

3.6. Žalobcovia tiež mali za to, že výkonom dobrovoľnej dražby došlo k zásadnému porušeniu práva na rešpektovanie obydlia. Uvádzali, že pre porušenie tohto práva nie je dôležité, či v predmetnej nehnuteľnosti majú žalobcovia prihlásený trvalý pobyt alebo nie. K tejto námietke uviedli rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/279/2012. Záver odvolacieho súdu o riadnom doručení im zásielok je podľa žalobcov 1/ a 2/ predčasný a nemôže byť považovaný za správny. Odvolací súd nemal považovať predložené doručeny za podklad pre záver ich o riadnom doručení, pričom poukázali na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/233/2010. Nie je podľa nich jasné, na základe čoho odvolací súd dospel k presvedčeniu, že žalobcovia 1/ a 2/ mali možnosť oboznámiť sa so znaleckým posudkom.

3.7. Na základe uvedeného dovolateľa navrhovali zmeniť rozsudok odvolacieho súdu a žalobe vyhovieť, resp. zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň žiadali o odklad právoplatnosti rozsudku odvolacieho súdu.

4. Žalovaní 1/ a 2/ a rovnako aj žalovaná 4/ vo svojich vyjadreniach k dovolaniu navrhli dovolanie odmietnuť, resp. zamietnuť. Žalovaná 3/ vo vyjadrení sa plne stotožnila s vyjadrením žalovaných 1/ a 2/ k dovolaniu.

5. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 7Cdo/44/2021 z 30. novembra 2021 dovolanie žalobcov ako neprípustné odmietol. Podľa najvyššieho súdu vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP zo strany odvolacieho súdu nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorým by sa žalobcom znemožnilo uplatňovať im patriace práva. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP najvyšší súd uviedol, že (a) žalobcovia nevymedzili, resp. nesprávne vymedzili rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorých sa mal odkloniť odvolací súd, a preto dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny prieskum; (b) v prevažnej časti dovolania podľa najvyššieho súdu namietali žalobcovia správnosť

skutkových zistení súdov ako výsledok hodnotenia dôkazov, (c) v časti dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP neuviedli právnu otázku, ktorá by bola v rozhodovacej praxi riešená rozdielne, a neuviedli rozhodnutia, v ktorých vidia rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

6. Predmetné uznesenie najvyššieho súdu žalobcovia 1/ a 2/ napadli ústavnou sťažnosťou, ktorej ústavný súd vyhovel nálezom č. k. IV. ÚS 493/2022-74 z 27. júna 2023, ktorým zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/44/2021 z 30. novembra 2021 a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Ústavný súd v zrušujúcom uznesení (bod 6.) konštatoval, že úlohou najvyššieho súdu, pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, a teda porušenie práva sťažovateľov na spravodlivý súdny proces odvolacím súdom, bolo v prvom rade zistiť, či tieto námietky boli z hľadiska rozhodovacieho procesu podstatné, a svoje závery náležite odôvodniť. Sťažovatelia tvrdia, že krajský súd v skutkovej rovine svoje závery artikuloval na základe účelu úveru, ktorý nebol správny, a to so zásadným dopadom na výsledok sporu. Pre zmenu v právnej rovine mal potom vysvetliť, z akých dôvodov neaplikoval spotrebiteľské právo určené na iné úvery a pôžičky pre spotrebiteľov, než sú spotrebiteľské úvery, a to vo svetle na to dopadajúcej právnej úpravy účinnej v čase vzniku zmluvy a ktorej pôsobnosť dopadá na typovú agendu [§ 23a, § 53 OZ]. Otázka, či sú sťažovatelia v posudzovanej veci spotrebiteľmi, a preto im je nevyhnutné priznať tomuto postaveniu zodpovedajúcu právnu ochranu, bola otázkou nielen podstatnou, ale zásadnou, a to natoľko, že bez jej zodpovedania nebolo možné správne zodpovedať ostatné právne otázky. Ako totiž vyplýva z judikatúry nielen Súdneho dvora, ale aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), práve v prípadoch, keď hrozí strata obydlia, je ochrana spotrebiteľa ešte podstatnejšia. Sťažovatelia požadovali, aby najvyšší súd posúdil, či krajský súd zodpovedal (a ak, tak či dostatočne a ústavne súladným spôsobom) tieto otázky: - či sťažovatelia boli súdmi považovaní za spotrebiteľov; - či súdy pri posudzovaní aplikácie zákona č. 258/2001 Z. z. vzali do úvahy účel poskytovaného úveru; - ak na sťažovateľov nedopadali predpisy o spotrebiteľských úveroch (najmä zákon č. 258/2001 Z. z.), avšak sú spotrebiteľmi, či zo strany súdov boli posúdené neprijateľné zmluvné podmienky, a to aj s dopadom na proces dobrovoľnej dražby, ktorým boli zbavení vlastníctva nehnuteľnosti, o ktorej tvrdia, že je ich obydľím; - ak neboli považovaní za spotrebiteľov, potom z akých dôvodov boli vylúčení spod ochrany ostatných noriem spotrebiteľského práva (vrátane najmä smernice 93/1/EHS, Občianskeho zákonníka a zákona č. 634/1992 Zb.). S ohľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovateľmi predostretá otázka týkajúca sa ich ochrany ako spotrebiteľov a ich námietka, že na túto argumentáciu odvolací súd nereagoval, bola a je takou otázkou, ktorá si vyžadovala špecifickú odpoveď zo strany najvyššieho súdu, a ten preto porušil práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keď na jej zodpovedanie rezignoval. Napadnuté uznesenie totiž túto argumentáciu sťažovateľov nijakým spôsobom nereflektovalo. Pretože vo vzťahu k sťažovateľmi namietanému neposkytnutiu ochrany spotrebiteľa ústavný súd konštatoval absenciu akéhokoľvek odôvodnenia zo strany najvyššieho súdu, je zrejmé, že z jeho strany nemohlo dôjsť k nesprávnemu právnemu posúdeniu. Posúdenie, či a ako posúdil tieto námietky sťažovateľov krajský súd, bude úlohou najvyššieho súdu po vrátení veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie (pozri bod 3.) podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie (pozri bod 2.) vydané (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z.) dospel k záveru, že dovolanie žalobcov 1/ a 2/ je podané dôvodne.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ

vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

11. Žalobcovia prípustnosť podaného dovolania vyvodzujú z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Dovolací súd skôr ako pristúpi k posúdeniu, či je opodstatnená argumentácia dovolateľov o nesprávnom procesnom postupe predovšetkým súdu odvolacieho, ktorým im znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces považuje za podstatné zdôrazniť, že viazanosť právnym názorom vysloveným v rozhodnutí ústavného súdu, § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky upravuje, čo sa v teórii označuje ako vertikálny precedens s kasačnou záväznosťou, kde „vyšší“ orgán prikazuje „nižšiemu“, ako má vo veci ďalej postupovať a rozhodnúť. Orgán verejnej moci je po náleze ústavného súdu povinný ho vykonať a riadiť sa ním pri prerokovávaní a rozhodovaní vo veci. Vec musí rozhodnúť a posúdiť tak, ako mu ústavný súd prikázal (k tomu viď aj ĽALÍK, M., ĽALÍK, T. Zákon o ústavnom súde. Komentár. Bratislava: WOLTERS KLUVER SR, 2019, s. 404).

13. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vétrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

15. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových

zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

16. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

17. Žalobcovia v podanom dovolaní (tiež) vytýkali odvolaciemu súdu nedostatok dôvodov, predovšetkým nezodpovedanie otázky, či boli súdmi považovaní za spotrebiteľov, či súdy pri posudzovaní aplikácie zákona č. 258/2001 Z. z. vzali do úvahy účel poskytovaného úveru, ak na nich nedopadali predpisy o spotrebiteľských úveroch (najmä zákon č. 258/2001 Z. z.), avšak sú spotrebiteľmi, či zo strany súdov boli posúdené neprijateľné zmluvné podmienky, a to aj s dopadom na proces dobrovoľnej dražby, ktorým boli zbavení vlastníctva nehnuteľnosti, o ktorej tvrdia, že je ich obydľím a ak neboli považovaní za spotrebiteľov, potom z akých dôvodov boli vylúčení spod ochrany ostatných noriem spotrebiteľského práva (vrátane najmä smernice 93/1/EHS, Občianskeho zákonníka a zákona č. 634/1992 Zb.).

18. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

19. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola procesnej strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

20. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

21. V súlade s § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jeho právo na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP), pretože mu upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

22. S poukazom na vyššie uvedené, ako aj vychádzajúc zo záverov ústavného súdu vyjadrených v zrušujúcom uznesení (bod 6.), dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadou v konaní podľa § 420 písm. f) CSP.

23. Najvyšší súd ako prvé zdôrazňuje, že žalovaná 1/ pristúpila k výkonu záložného práva predajom zálohu na dražbe podľa zákona č. 527/2002 Z. z. (o dobrovoľných dražbách); výkonom záložného práva sleduje legitímny cieľ uspokojenia svojej pohľadávky z úverovej zmluvy spôsobom dovoleným zákonom. Ústavný súd SR v uznesení z 24. septembra 2014, sp. zn. PL. ÚS 23/2014, v ktorom posudzoval súlad § 7 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. s čl. 1 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 až 4 Ústavy SR a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uviedol, že podstatou dobrovoľnej dražby v zmysle platnej právnej úpravy je dohoda vlastníka veci s dražobníkom o dražbe určitého predmetu. Vlastník veci môže poveriť inú osobu, aby dala pokyn na vydraženie veci, pričom Občiansky zákonník vychádza z toho, že samotné uzatvorenie zmluvy o zriadení záložného práva so sebou prináša možnosť pre záložného veriteľa speňažiť záloh prostredníctvom dobrovoľnej dražby, ktorý pritom vystupuje ako zástupca záložcu. Dobrovoľná dražba sa potom odvíja od predchádzajúceho úkonu vlastníka, ktorý dal súhlas na budúce speňaženie určitého svojho majetku určitým spôsobom regulovaným právom a právna úprava ukladá povinnosť strpieť výkon dobrovoľnej dražby nielen s takým záložným právom, ktoré vzniklo na základe zmluvy, ale aj s takým, ktoré vzniklo zo zákona. Záložný veriteľ (vychádzajúc z právneho názoru Ústavného súdu SR) je oprávnený navrhnúť výkon záložného práva prostredníctvom dobrovoľnej dražby aj bez exekučného titulu priznávajúceho mu zabezpečenú pohľadávku voči vlastníkovi veci. Vlastníkovi veci teda patrí na ochranu vlastníckeho práva žaloba o neplatnosť dobrovoľnej dražby. Obydlie občana spomedzi zálohov Občiansky zákonník nevylučuje. V prípade, ak sa spochybňuje platnosť záložnej zmluvy (v prejednávanej veci sa platnosť záložnej zmluvy nespochybňuje) alebo boli porušené ustanovenia zákona o dobrovoľných dražbách, zákon o dobrovoľných dražbách umožňuje v zmysle § 21 ods. 2 podať osobou, ktorá tvrdí, že tým bola dotknutá na svojich právach, návrh na určenie neplatnosti dražby. V danej veci záložný veriteľ (žalovaná 1/) postupuje v súlade s Občianskym zákonníkom, ktorý v § 53 ods. 10 pripúšťa výkon záložného práva predajom zálohu na dražbe podľa osobitného zákona aj v prípade, ak záložné právo zabezpečuje záväzok zo spotrebiteľskej zmluvy a v súlade so zákonom o dobrovoľných dražbách. Záložné právo na zabezpečenie pohľadávky žalovanej vzniklo na zmluvnom základe a povinnosť žalobcu ako záložcu strpieť výkon záložného práva je zakotvená v § 151m ods. 4 veta prvá Občianskeho zákonníka.

24. Záložný veriteľ ako navrhovateľ dražby musí v zmysle § 7 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. v zmluve o vykonaní dražby uviesť dôvod konania dražby, a okrem vyhlásenia, že predmet dražby je možné dražiť, musí vyhlásiť aj špecifikáciu pohľadávky, ktorá je dôvodom výkonu dobrovoľnej dražby, a to v rozsahu: pravosť, výška a splatnosť (§ 16 ods. 3). Ak teda dražbu navrhuje záložný veriteľ, je povinný vyhlásiť, že jeho nesplnená pohľadávka, na základe ktorej si uplatňuje výkon záložného práva formou

dobrovoľnej dražby, je pravá, splatná a v uvedenej výške.

25. Odvolací súd v rozsudku z 12. augusta 2020 sp. zn. 3Co/140/2019 zmenil prvoinštančný rozsudok, ktorým tento určil, že dobrovoľná dražba z 15. októbra 2013 vykonaná v priestoroch notárskeho úradu JUDr. Q. H., ktorej priebeh bol spísaný do notárskej zápisnice NZ:XXXXX/XXXX NCR1s: XXXXX/XXXX, predmetom ktorej boli vo výroku špecifikované nehnuteľnosti, je neplatná a zároveň určil, že vlastníckmi predmetných nehnuteľností sú v určených spoluvlastníckych podieloch žalobcovia tak, že žalobu žalobcov o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby a určenia vlastníckeho práva k vydraženým nehnuteľnostiam zamietol ako nedôvodnú. Odvolací súd zdôraznil, že v konaní o neplatnosť dražby je potrebné vec právne posúdiť so zreteľom na preskúmanie zákonných podmienok v zmysle § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách, čo súd prvej inštancie dôsledne neučinil, nakoľko aj keď konštatoval nenaplnenie podmienok pre vyslovenie neplatnosti dražby, dospel k nesprávnemu záveru, že nakoľko predmetná nehnuteľnosť slúži aj na bývanie s poukazom na ochranu obydlia a práva na bývanie, na prácu a na slobodné podnikanie, ako aj práva vlastníť majetok, predovšetkým u žalobkyne v 2/ rade, žalobe žalobcov vyhovel. Tento záver súdu prvej inštancie nie je správny, keďže so zreteľom na vyhodnotenie skutkového stavu, ako aj právne posúdenie veci nemohlo dôjsť u žalobcov k zmareniu práva na ochranu obydlia, nakoľko z výsledkov vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom dražby neslúžila žalobcom ako jediná na bývanie, čím k zásahu do ústavného práva žalobcov na ochranu obydlia (najmä žalobkyne 2/) nedošlo a to aj so zreteľom na rodinné väzby v obci, kde sa nehnuteľnosť nachádza, keďže z výsledkov vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalobcovia boli v čase postúpenia pohľadávky a konania dražby prihlásení na trvalý pobyt spolu s deťmi aj v Rožňave, pričom žalobkyňa vo svojej výpovedi uviedla, že si tam chodila pre veci, ako aj preberať zásielky asi dvakrát do mesiaca, čím sa aj reálne rodina žalobkyne na adrese trvalého pobytu zdržiavala, i keď žalobkyňa mala prechodný pobyt na inej adrese. Z vykonaného dokazovania tiež vyplýva aj správny záver súdu prvej inštancie o dodržaní postupu o doručovaní zásielok v rámci dražobného konania v zmysle § 10 ods. 1 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách. Dôvodom neplatnosti dražby nemôže byť podľa odvolacieho súdu ani cena nehnuteľnosti určená znaleckým posudkom, v prípade jej podhodnotenia, tak ako to konštatoval aj súd prvej inštancie, nakoľko ak by cena určená znaleckým posudkom bola rozporná, uvedená skutočnosť nespôsobuje porušenie ustanovení zákona o dobrovoľnej dražbe, ale to má za následok vznik nároku na náhradu škody od znalca, za predpokladu, že sú splnené ostatné zákonné predpoklady pre vznik zodpovednosti za škodu, ktorá je krytá poistením znalca. Podľa odvolacieho súdu, súd prvej inštancie so zreteľom na určenie výšky dlhu žalobcov správne dospel k záveru, kedy úver prestal byť zo strany žalobcov splácaný, čím vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru zo strany žalovanej 3/ bolo dôvodné, pri správnom posúdení platnosti postúpenia pohľadávky v zmysle § 92 ods. 8 zákona o bankách s tým, že zmluva o hypotekárnom úvere nemá spotrebiteľský charakter, s odkazom na § 1 ods. 2 písm. a) zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, účinného v čase uzatvorenia zmluvy o úvere a nakoľko predmetná nehnuteľnosť ako jediná neslúžila na bývanie žalobcov, nedošlo v danom prípade z tohto dôvodu k zásahu do ústavných práv žalobcov (najmä žalobkyne 2./) a to práva na bývanie, prácu, slobodné podnikanie a v neposlednom rade práva vlastníť majetok, nakoľko v spore nemožno konštatovať porušenie § 21 ods. 2 Zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách. Keďže žalobcovia v konaní napádali neplatnosť zmluvy o hypotekárnom úvere, záložnej zmluvy, ako aj zákonnosť postúpenia, ktorú súd predbežne v konaní vo veci samej preskúmava, nie je vo veci daná pasívna vecná legitímácia žalovanej 3/ a rovnako ani v konaní o určenie vlastníckeho práva, keďže žalovaná 3/ nie je zapísaná ako vlastníčka predmetných nehnuteľností v katastri nehnuteľností a ani sa vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti stať nechce.

26. Dovolací súd po preskúmaní veci, vychádzajúc predovšetkým z pre vec zásadnej dovolacej argumentácie žalobcov založenej na námietke nezodpovedania otázky, či boli súdmi považovaní za spotrebiteľov, či súdy pri posudzovaní aplikácie zákona č. 258/2001 Z. z. vzali do úvahy účel poskytovaného úveru, ak na nich nedopadali predpisy o spotrebiteľských úveroch (najmä zákon č. 258/2001 Z. z.), avšak sú spotrebiteľmi, či zo strany súdov boli posúdené neprijateľné zmluvné podmienky, a to aj s dopadom na proces dobrovoľnej dražby, ktorým boli zbavení vlastníctva nehnuteľnosti, o ktorej tvrdia, že je ich obydľím a ak neboli považovaní za spotrebiteľov, potom z akých

dôvodov boli vylúčení spod ochrany ostatných noriem spotrebiteľského práva (vrátane najmä smernice 93/1/EHS, Občianskeho zákonníka a zákona č. 634/1992 Zb.) dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá vyššie dovolacím súdom uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí. Vo svojom rozhodnutí sa odvolací súd odmietol zaoberať predmetnými zásadnými námietkami žalobcov, ktoré sa niesli celým doterajším konaním s odôvodnením, že zmluva o hypotekárnom úvere nemá spotrebiteľský charakter a keďže sa v tomto konaní rozhoduje o určení neplatnosti dobrovoľnej dražby v zmysle predpokladaného porušenia ustanovení Zákona o dobrovoľných dražbách, ktoré má za následok neplatnosť dražby, ktoré porušenie nebolo v spore zistené.

27. Dovolací súd k tomu zdôrazňuje, že ak žalovaná 1/ v rámci dobrovoľnej dražby uplatnila plnenia majúce svoj základ v neprijateľných zmluvných podmienkach spotrebiteľskej úverovej zmluvy, prieskumu ich oprávnenosti sa žalobcovia žalobou na určenie neplatnosti dražby (§ 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z.) môžu domáhať, ak záložný veriteľ (žalovaná 1/) vo vyhlásení podľa § 7 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. uplatní pohľadávku, ktorej základ bude spočívať v neprijateľnej zmluvnej podmienke, pretože tým dochádza k porušeniu tohto ustanovenia tým, že záložný veriteľ uplatní pohľadávku, ktorá neexistuje. Následkom je potom porušenie ustanovení zákona č. 527/2002 Z. z. (o dobrovoľných dražbách) zakotvujúce možnosť domáhať sa neplatnosti dobrovoľnej dražby podľa § 21 ods. 2 uvedeného zákona, pretože týmto neprípustným spôsobom dochádza k porušeniu práv dlžníka (resp. záložcu), od ktorého veriteľ prostredníctvom dobrovoľnej dražby vymáha aj nároky bez právneho základu. Opomenúť nemožno ani namietanie neplatnosti samotného postúpenia vymáhanej pohľadávky, ako aj neplatnosti úverovej zmluvy, z ktorej pohľadávka vznikla a tým neplatnosti i samotnej záložnej zmluvy. Následne preto možno uzavrieť, že v konaní o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby, pre prípad ustálenia spotrebiteľského charakteru úverovej zmluvy, z ktorej pohľadávka vznikla, súdy nižších inštancií nie sú zbavené povinnosti (dôsledne) skúmať neprijateľné zmluvné podmienky, s potrebou tiež vyrovnáť sa s požiadavkou ex officio súdnej kontroly a primeranosti všetkých zložiek pohľadávky - vrátane poplatkov, sankcií (pozri rozhodnutia Súdneho dvora vo veciach C-565/21, C-224/19, C-377/14), ako aj iných nákladov, ktoré podstatne navyšujú dlh, vrátane nákladov po postúpení pohľadávky, ako aj dať odpoveď k pravosti a výške vymáhanej pohľadávky a výsledné rozhodnutie v tomto smere náležite odôvodniť.

28. Či smernice na ochranu spotrebiteľa dopadajú aj na dražobníka aktuálne Súdny dvor posúdil vo veci C-351/23, predmetom ktorej bol návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Krajského súdu v Prešove tak, že „Článok 3 ods. 1, článok 4 ods. 1, článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v spojení s článkami 7 a 38 Charty základných práv Európskej únie sa majú vykladať v tom zmysle, že: bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej súdne preskúmanie nekalej povahy klauzuly o predčasnej splatnosti obsiahnutej v zmluve o spotrebiteľskom úvere nezohľadňuje proporcionalitu možnosti priznanej predajcovi alebo dodávateľovi uplatniť právo, ktoré mu vyplýva z tejto klauzuly, s ohľadom na kritériá súvisiace najmä so závažnosťou nesplnenia zmluvných povinností zo strany spotrebiteľa, takých ako výška splátok, ktoré neboli splatené vo vzťahu k celkovej výške úveru a dĺžke trvania zmluvy, ako aj s možnosťou, že uplatnenie uvedenej klauzuly povedie k tomu, že predajca alebo dodávateľ môže pristúpiť k vymáhaniu súm dlžných na základe tejto klauzuly predajcom rodinného obydľia spotrebiteľa v mimosúdnom konaní.“

29. Rozhodnutie odvolacieho súdu preto malo ozrejmiť skutkové a právne závery danej veci takým spôsobom, aby strana sporu nemusela hľadať odpoveď na pre vec rozhodujúce skutočnosti v rovine dohadov a aby mohla skutkovo aj právne proti rozhodnutiu argumentovať. Keďže odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu uvedené obsahové náležitosti nemá, možno skonštatovať, že je nepreskúmateľné.

30. Už len tento nedostatok odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v otázke vady konania namietanej dovolateľmi má za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené v ustanovení § 387 ods. 3 a § 393 ods. 2 a 3 CSP na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu je dovolanie žalobcov dôvodné podľa § 420 písm. f) CSP, pretože im týmto nesprávnym procesným postupom

odvolacieho súdu bolo znemožnené realizovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

31. Pokiaľ odvolací súd svoje nosné dôvody pre zamietnutie žaloby mienil podporiť i úvahou, že „... nemohlo dôjsť u žalobcov v danom prípade so zreteľom na vyhodnotenie skutkového stavu, ako aj právne posúdenie veci k zmareniu práva na ochranu obydlia žalobcov, nakoľko z výsledkov vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom dražby ako jediný žalobcom neslúžila na bývanie, čím k zásahu do ústavného práva žalobcov na ochranu obydlia (najmä žalobkyne v 2. rade) nedošlo, a to aj so zreteľom na rodinné väzby v danej obci, keďže z výsledkov vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalobcovia boli v čase postúpenia pohľadávky a konania dražby prihlásení aj na trvalý pobyt v Rožňave, ul. Komenského 6, spolu s deťmi, pričom žalobkyňa vo svojej výpovedi uviedla, že si tam chodila pre veci, ako aj preberať zásielky asi dvakrát do mesiaca, čím sa aj reálne rodina žalobkyne na adrese trvalého pobytu zdržiavala, aj keď žalobkyňa mala prechodný pobyt na inej adrese.“, z danej argumentácie sa nedá právne argumentačným spôsobom vyčítať, z čoho odvolací súd vyvodzuje, že je to práve trvalý pobyt na adrese, ktorý zakladá obydlie dotknutej osoby, a že bývanie na inej adrese „bez“ trvalého pobytu musí nevyhnutne znamenať, že bývanie na tejto adrese nemožno považovať za obydlie dotknutej osoby.

32. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že došlo k porušeniu práva žalobcov (dovolateľov) na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Táto skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP), čím zároveň odpadol dôvod na rozhodnutie o odklade právoplatnosti napadnutého rozsudku.

33. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). O trovách dovolacieho konania preto rozhodne odvolací súd.

34. Keďže dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bolo zrušené z procesných dôvodov, dovolací súd sa už nevyporiadava s dôvodmi prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP a namietaným nesprávnym právnym posúdením ako ďalším dôvodom dovolania (bod 3.).

35. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

36. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.